

7

Interpres

Parmakkapı, İmam Sokak Ziya bey Han Kat 4

Tel. : 44 72 34

Beyoğlu

No. ....

11 Mayıs 1967

MİLLİYET (İstanbul)

TAKVİMDEN BİR YAPRAK

Uzunay

Cevad Fehmi'nin «Ayna» sı

DÖRDÜNCÜ Levend Sineması bir değişiklik olmak üzere muhtelif teşekküllerle temsiller veriyor. Bundan bir ay evvel «Nejat Uygur» u güzel bir temsilde, evvelki akşam da «Ankara Meydan Tiyatrosu» topluluğunu iki temsilde seyrettik.

Biri tercüme, diğeri te'lif olan, bu iki eserden, te'lif olanı, Cevad Fehmi'nin «Ayna»sından bahsedeceğim.

«Ayna» Cevad Fehmi'nin en güzel eserlerinden biridir. Biraz hayalî olmasına rağmen, o kadar acı ve tatlı hakikatler ihtiva ediyor ki, sonunda bütün bu elemelerin, ıztırapların bir rüyadan ibaret olduğunu anlamakla, insan geniş bir nefes alıyor.

Vak'a «Yeniçeri» devrine ait bir müzenin iki memuru, oturdukları yerde kendilerini uykunun nermîn kollarına terkederler. O zaman balmumundan yapılmış, Çelebi Başî tasviriyle, Cebeci Neferî canlanıp, söze gelirler. Cebeci Başî (İhsan Sanıvar), memur İsmail bey'e (Çetin Köseoğlu) bir ayna verir. Bu ayna kimin yüzüne tutulursa, o, bütün hakikî düşüncelerini söyler.

İsmail beyin, ikinci izdivaçda genç bir zevcesi vardır ki, ihtiras ile titrer, üvey oğlu Hürşid (Muhiddin Yılmaz) ile üvey kızı Esmâ (Meral Özen)'le bütün gâye oturdukları, ecdad yadigarı harâb konağı satmak, alacakları parayla, lüks bir hayat sürmektir.

Bu fikre İsmail bey, bütün kuvvetiyle mâni olmaktadır. Çünkü bu konak, onun için daima yaşayan bir mâzidir. Ne bahasına olursa olsun, ondan ayrılmak istemez.

İsmail beyin karısı, çocuklarla hemfikirdirler. Kızın bir sevgilisi var ki, kızı gebe bırakmış, oğlan da Levend'de bir ev soyarken, kasketini düşürdüğü için, polisler peşine düşmüşlerdir. Soyulan evin sahibi sukût hakkı almak üzere, onbin lira istiyor, çocuk bu parayı bulup veremezse, hapishaneyi boylayacaktır. Bunun için ne yapıp yapıp onbin lira bulmak mecburiyetindedir.

Cevad Fehmi, bu eserinde zamane'yi o kadar kuvvetli surette hicv etmiştir ki, gençliğe, âilelere, musallat olan tereddidi, bundan daha güzel, daha hakikî bir şekilde, tezyif edilemez. Konuşma lisanından, tasarruf bonosuna kadar, ne kadar inhitât şekilleri varsa, bunların hepsine mükemmel bir «geçit resmi» yapıyor. Bâzen, öyle şahlanıyor ki, insan memleketin, ne güzellikler kaybettiğini, yüreği yana yana anıyor.

Ailede Fâiz isminde bir dolandırıcı vardır, konağın satılması onun da işine yarar, bunun için, amcası olan İsmail beyi râzî edemeyince, işin hileli tarafına dönüyor.

Konağa bir ödeme emri gönderilecek, bu evrak, yok edilecek, ödeme tahakkuk edecek, konak icra marifetiyle 30 bin lira borç için satılacak.

Öyle de yapıyor, fakat İsmail beyin, Beyciğim Ali (Erdinç Üstün) adında bir daire arkadaşı var ki, 33 bin liralık bir mirasa konmuştur ve İsmail beyin borcunu ödeyerek, konağı kurtarır.

Bu hayal kırgınlığına uğrayanlar, arsenikle ağır, ağır zehirlemek suretiyle adamın ölümünü ta'cil etmek isterler. İsmail bey hastadır, nihayet bütün bu üzüntülerden kurtulmak için, karısının hazırladığı zehri, bile bile içiyor ve ölüyor.

Fakat... Bütün bunlar, hakikate çok yakın, bir rüyadan ibarettir. Son mecliste yine, yeniçeri müzesinde balmumu heykellerin bir tarafında, Beyciğim Ali Bey, diğer tarafında İsmail Bey, tahta kanapelerin üzerinde uyumaktadırlar. Bütün geçen vukuat bir kâbustan ibarettir.

★

Sanatkârlardan bahsederken bir gece evvel «Opal» adlı tercüme eserde en mühim rolü olan ve rolünü muvaffakiyetle icra eden «Esin Avcı»yı tebrik etmeyi bir vazife telâkki ederim.

Ayna'daki şahsiyetlere gelince, en başta «Çetin Köroğlu»ndan, san'at namına hürmet ve minnetle bahsetmeyi vecibe telâkki ediyorum. İsmail Bey rolüne, göz yaşlarıyla, harikulâde olarak, bu kadar samimî surette intibak eylemiş sanatkâr nâdiren gördüm.

Çelebi Başî rolünü yapan «İhsan Sanıvar» ve Cebeci neferî rolünde «Zihni Göktay» rollerini yaşattılar.

Erdinç Üstün (Ali bey) rolünde samimî ve pek sempatik buldum.

Meral Özen, Muhiddin Yılmaz, iki çocukla, üvey ana Biröl Uzunyayla pek güzel oynadılar.

Temsilde üstünde durulacak, saf evlâdlık Gülsüm (Tülây Öncü) fevkalâde güzel oynadı, âdeta piyesin, kötümserliğinde, ferah bir nefes aldırdı.

Hülâsa her artist uhtesine düşen vazifeyi hakkiyle yerine getirdi. Bize böyle edebî bir ziyafet verdiği için, Cevad Fehmi'ye teşekkür ederim.